

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Պոլսարիոյ համար Տարեկան 12 դր.
 » վեցամսեայ 6 դր.
 Արսասահմանի համար (Երկու քիւր մէկ
 ծաւրով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 դր.
 Աւարիկայի » 2.60 տոյ. վեցամս 1.50
 ԿԱՆՈՒԿ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Հանդիս արարեալսն արկելի հետեւեալս հասցեով
 ԽՈՐԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՆ, « ԻՐԱՎՈՒՆԿ » ԼՐԱԿԵՐՈՅ. — ՎՍԻՆԱ (Պուլխարիս)
 Редакция на вѣстникъ Rédaction du journal
 „Иравункъ“ „Iravounk“
 ВАРНА (България) V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
էս ջննդիւրիւր եւ յարմար դասնած-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
անդրդիւրիւր կաւ մասսաւրք։

Դաւանդումն սոյր 20 սանթիւր. երե-
սեւ աւելի անգամներու հարմար 20 0/0
գեղջ կը յննի։

Ահա ներկայ Եւրո տարեշրջանի
1-րդ ամիսը բեռավորեցինք .
բայց կը գտնուին դեռ կարգ մը
բաժնետերեր որոնք յարդ չեն
վճարած իրենց բաժնեգինները . և
սակն մասնաւոր երկտողերով իմա
օտարած ենք իրենց պարտքը :

Այս անգամ ալ վերնականաւ
պէս կը ծանուցանենք իրենց, որ
փոքրամ միեկէշ ներկայ անուոյ
15/38ը մարտի հաշիւներն. իսկ
Ամերիկա եւ Ափրիկէ գտնուողն
բուն համար պիտի սպասենք մին
չնչ դէպք. 1/14 Ե. Ե. աշ. ժամաւ.
նախաժիջոցի մէջ ալ իրենց պարտ
քը չի վճարողներ գտնուին, անոնց
անունները հրատարակելէ վերջ ալ
քեզ յայտի դրկենք :

Մեր ներկայ ազդարարությունն այս վերջին մասը եթե ունանց անհաճոյ քոշի, և, նախաբ Կետք է խորհին քէ յի վճարող բաժանորդները քերքին աշխտող ծախք կը պատճառեն, որով անոր շատաւային մտքեան արգելք ըլլալով վճարող բաժանորդներուն ալ ոչողակի վրէժաւ կը ըլլան :

Արտատահ-մանի տղատ միջազա-
րին մէջ օրը օրին կարճահազրեմք
մեր աղագային կեանքին այն տմեն
դէպքերը , որոնք օր մը ժամանա-
կակից պատուութիւններն պիտի շի-
նեն : Եւ այդ յիշատակարանը ար-
դի նեղ եւ փափուկ շրջանին
մէջ մեր ունեցած բարոյականին
պատկերն ու հոգեբանական վիճա-
կացոյցը պիտի բլլայ :

Այսօր մեծ խնամքով կը յիշատակագրուին այն ամէն գերմարդկային զոհաբերութիւնները որոնք ազդային տառապանքին բարձանը համար եղան, և նոյնպէս էլ կը կը նուիրենք անձնուէր նահատակներուն, զործիշներուն կեանքին և զործերուն որոնք նուիրուեցան մեր ցաւերուն դարմանումին ինչպստ:

Ու ասոնք անմահացնելով կը
յաճանենք ապագայ սերունդներուն
յարգանքին ու օրհնենք ինչ որ
մենք ալ այսօր ազգովին պարտաւոր
ենք :

Ուսկայն՝ ցառլի է որ միհնոյն
տտեն մեր պատուութենէն էջնր ալ
պիտի յատկացուն ախպիսին.
բու, որո՞ք հայութեան ծոցը
ծնած, սնած և մեծցած ըլլալով
հանդերձ, հայուն ճշնամտմին ա.
նոր պատուհասներէն մին ելան և
ցաւերուն սրուիլուն պատճառ դառ-
նալով օպրեցան:

Ապափօններն ալ պէտք է համա-
հանան ազգապատումին մէջ, յա-
ջորդ սիրունդին յանձնեական
անէջքին ու զատապարպութեանը
արժանաշարժ համար:

Մեր ինքնավաշտպանութեան
դատը ոկսած օրերնիս հարկադը-
րուեցանք նոյն թափով ու դաւա-
ճանալիս պայքարը մղել:

91-95 հետդհետեւ աճուն վրէժ.
խնդրութեամբ մը, կսկծոտ հայ
զաւակին դաշոյնէն և գնդակէն ի.
րենց մահացու բաժինը առին այդ
սեւոգի վռճմակին անդամներէն շա
տերը, իսկ մնացեալները որ զէժ.
բազդ պարագասներու բերմամբ ան
պատիժ մնացին, վատերու յա.
տուկ սարսափով մը պահ մը չէզո.
քացան:

95-96ի կրկին ցույցերուն հետեւանօք երբ հայրենասէր հայերու գէմ հալածանքը ծալրասից թափմը առաւ. օրուան զժրադուլի հետ նորէն երեւցան հայ մասնիչները ու այն արիւնի ու կրակի օրհրուուն մէջ թեւ թիչունք եղան Նազըմի, Հիւսնիի և Շէֆիքի ոտարկանութեան :

96 Օգոստոսի պատահարներէն
քիչ առաջ տեսնուեցաւ Օննիկի է.
Կիւմիւշիան, որ զուտ ցածոգիութեանէ
մղուած ոստիկանական շրբ.
ջանակներու մէջ ամենէն աւելի սեւ
դերը կատարեց. Այդ դաւաճանին
երդսամբ տուած վկայութիւններուն
է հիւսիսի ստորագրել տուած
տեղեկագիրներուն հետեւանօք
քանի մը տասնեակ երիտասարդ-
ներ և մէկ քանի օրիորդներ ճեռ-
ուեցան ստորերկեայ մութ բռնտե-
րուն մէջ և երկար ատեն մոռցին
այդ ահաբեկ տանջարանները ո

րոնցմէ ոմանք խնիթեցան ոմանք
մեռան : Նաեւ այդ Օննիկ կ. կիւ-
միւշեանն էր որ ուղղակի պատ-
ճառ եղաւ Ներսէս խարախանեան
վարդապետի արտօմանը և Եղնիկ
/Լկպահունի եպիսկոպոսի մահուան
դատապարտուելուն մեծապէս նը-
պաստեց :

Պանքայի ցոյցէն թիշ վերջ
ալս կիւմիշտն Օննիկն էր որ,
ոստիկանութեան նախարարին, Հիւս
նի պէյին և Տեղապահ Բարթու
ղիմէոս եպիսկոպոսին կրկնակ
պաշտպանութեանցը ներքեւ մինչեւ
գեկտեմբեր 18 (ընդհ. ներումի
թուականը) սանձարձակ գործեց և
Հարիւրաւոր թերեւս հազարաւոր
անմեղ դաւաճացիներու դէմ ստոր
ուշտ վկայութիւններ տալով տնոնց
տարածամ քսորանքին նպաստեց
որուն սեւ գործին գործակից եղաւ
Վապուշտի Օննիկ բաւաժ ուրիշ
դաւաճան մը :

Հիմակ ալ նոյն տխուր դէպքերն
են որ վերսկսած են Պոլսոյ մէջ,
քանի մը շաբաթէ ի վեր հակա-
հայկական հալածանքները մեծ
խստութեամբ տեղի կունենան և
այսօր 400է աւելի հայեր բանտար-
կուած կը հսկեն, որոնց մէջ աղ-
ջիկներ ալ կան, ու բազմաթիւ թէ
Պոլսեցի և թէ գաւառացի ազգա-
յիններ կ'աքորուին և կը կոր-
սուին:

Ու այս ամենքը կըլլան այնպի-
սի պատճառներով որոնք գոյութիւն
չունին և կամ լրջութենէ չառ հե-
ռի են :

Սակայն իլուր այս իրողութիւնն
 ներուն, միւ զգացած ցաւէն աւ
 զայլորիթէն, շատ ցաւաւի է որ
 մեծկակ բաժին մը հանել պիտի
 պտրտաւորինք նորէն հայ ահուն.
 ներու, Այս անգամ ալ Օննիկ կիւ
 միւշեաններ ու նմաններն հն որ
 թուրք վայրագ օտիկանութեան
 լառաջապահները կրկան,

«Իրաւունք» ի ընթերցողաց ծա-
նօթ է Պ Ա. Արզումանի և այլ
պատճառով հարիւրադրեհրու բան-
տարկութիւնը : «Մասիս» ի ծա-
նօթ խմբագիր Պ. Տիգրան Ար-
փիւրեանի և շատերու կորուստը
որոնց յանցաւորութեանը մասին
ոստիկանութիւնը հալառաջ իր

գերմարդկային ճիգերուն, չէ կըր-
ցած բանաւոր և լուրջ պատճա-
մը, ապացոյց մը ձեռք բերել մին
չեւ ցարդ :

Պ. Պ. Արզումանի և Արփիար-
եանի ու հարիւրաւոր հայերու բան-
տարկութեան, աքսորին ու կորու-
տեան միակ և ուղղակի պատճառ
եղած է Գառնիկ փափազեան մը ի-
թուրք թզթատարական վարչու-
թեան զ'ի՞նչ մէկ պաշտոնեան, ու-
րուն բանտարկութեանը համար տը-
րուած քնիւր բարձրագոյն հրամա-
նաւ անգործադրելի մնաց այն օ-
րուընէ երբ ոստիկանութեան նա-
խարարին անձնական թարգմանի և
լրտեսի պաշտօնը ընդունեց .

Միտքի թուրք ոստիկանութիւնը
արդարացնել և կամ տնոյ հակա-
մարդկային արարքները մեղմացնել
չէ։ Սակայն ցաւով պէտք կ'ըլ-
գաս իշատակելու թէ թուրք
վարազ վարչութիւնը ստէպ կը
գտնէ իր մօտ հայեր հալածիչ
քլլըձը անոնց ձեռքով գործածե-
լու համար։

Այս առթիւ կը յիշեմ ուստիկա-
նութեան նախորդ նախարար Նա-
զարի ե փոխ միւսերի Հիւսնիի
հետեւեալ խօսքերը ուղղուած հայ
բանտարկեալներու : ԹԷ՝

« Ինչո՞ւ կը բողոքէք մեզ դէմ
 ձեր բանտարկութեանը և քաջած.
 ներուն համար : Կրի՞թէ ձեզմէ իւ.
 րաքանչիւրին յանցապարտութիւնը
 վկայողները հայեր և ձեր արիւնա.
 կիցներն են : Ստոր ալ ըսելիք մը
 չունիք ա՛ »

Այսօր ինչպէս կը տեսնուի մեր գէմը թշնամիները երկու են, թուրքը և հայը։ Արտաքին երեսներին, Մեր անցեալ կեանքերէն բաւական փորձառու ելած ենք։ գիտենք թէ լոյսի մեր ներքին թշնամիները սուգի նստած են մեզ և չպատճառ եղած մեր անկուսկէ հետեւաբար բնականօրէն ծնելու է դաւաճանապան գործողութեանց շրջանը։ Թրքէն, քրիտէն՝ աւելի կապառնան մեր ջնջումին հայ առնունով այդ հրէշներու վհամակները, անոնք են որ կապանեն ալ՝ գին ուժն ու կորովը և կը ջլատեն զայն։

Unz hG

— ԱզԹամարի վիճակին քահա-
նաները և երեւելի ազգայինները
նորաժ ևն Պատգիար քարանձն

որ Աղթամարի կաթողիկոսական տեղապահ Տ. Արսէն վարդապետ եպիսկոպոս ձեռնադրուի:

— Պուրբէշի թաղ. խորհուրդին գէտ կաւեր գետ կը շարունակուի: Ս. Գեորգեան Ա. Ալթունեան. կ. թովմասեան և խ. Արսէնեան ազգայինները իրենց հետ ունենալով ժողովրդին մէկ կարիւր մասը կը պահանջեն Պուրբէշի քաղաքապետութեան որ անպատճառ թաղականները պաշտօնէ դադարեցնէ, քանի որ ասոնք եկեղեցիին հասոյթները շահագործած են, անտեղի և սուտ ծախքեր ցոյց տուած ըլլալով:

Ճիշդ երկուքուկէս տարի առաջ մենք արդէն քննադատած էինք նոյն թաղականներու ընթացքը. բայց այն ատեն տեղացիներու մէջ փոխանակ մեր քննադատութիւնը արձագանք գտնելու հակառակողներ ալ գտնուեցան, Սակայն այսօր ուրախ ենք որ խնդիրը մեր փափաքածին չափ ուժով ձեռք առնուած է. նոյն իսկ Ռումանական թերթերը սկսած են զրադիլ հայոց թաղային խնդրով:

Պուրբէշի եկեղեցին մօտաւորապէս 30 000 ֆր. տարեկան եկամուտ ունենալուն հակառակ, ամբաստանալ թաղ. խորհրդին չա. հազործումին շնորհիւ, գիւղական եկեղեցիի մը չափ անշուք էր, և վարժարանը թրքական հին մէքսկանքէն աւելի խեղճ փծակ մը ունէր: Տեղացի հայերը վարժարանին այդ անկաշ փծակին պատճառաւ իրենց զաւակները օտար վարժարաններ կը զրկէին. միայն միայն մի քանի հրէայ յոճեր և քանի մը գաղթական մանկիկներ կը յաճախէին հոն, այն ալ ոչ թէ հայերէն այլ ուսմանը համար:

Արդ կը յուսանք թէ Պուրբէշի տեղացի և գաղթական ազգայինք միասնական պիտի շարունակեն իրենց պայքարը մինչեւ որ տապալել տան ներկայ թաղ. խորհուրդը, որ տաննակ տարիներէ ի վեր անընդհատ շահագործած է ազգային եկամուտները:

— Պատրիարքի առաջին տեղապահ Տ. Թաթևու վրդ. ամուսնաւորութիւնը մը բրած և կրկնաւորութիւնը մը կատարած ըլլալուն պատճառաւ կրօն. ժողովոյ կողմէ դատաւարտուածէ Արմաշու փառքին մէջ ապաշխարելու: Տեղաւոր ժողովուրդը ժողովին այդ որոշման դէմ բողոքող հանրադրութիւնը մը ուղղած է որով կը փաստէ թէ՛ տեղապահ հօր բրած կարգադրութիւնը շատ նպատակաւոր էր. հետեւեալ անոր պատժովը խղճի դէմ է, և ինքն ներում չի շնորհուի ժողովուրդը հաւատարմար կաթողիկոսութեան պիտի դիմէ: իսկ կրօն. ժողովը իր որոշումին վրայ կը պնդէ և պաշտօնապէս գրած է որ Տ. Թաթևու վրդ. իր պաշտօնին վերաբերեալ գործերը զաւառ. ժողովին յանձնելով, անմիջապէս Արմաշ մեկնի:

— Սուլթանի իրաւունքին համեմատ պետական լիախն մէջ ընդունուելիք 10 հայ պատանիներուն ընտրութեանը առթիւ 60 խնդ. բարկունքներ ներկայացուցին, որոնց մեծագոյն մասը ազգ. վարժարաններու վկայականներ ունին. բայց ասոնցմէ միայն 7ը պիտի ընտրուին. իսկ 3ը Ս. Յովորայ որբանոցէն պիտի զատուին:

— Գաւառներէ հարիւրէ աւելի զրոյթիւններ հասած են Պատրիարքարան, որոնց մէկ մասը որբանոցներու փծակին վրայ տեղեկութիւններ կը պարունակեն. եւ մեծագոյն մասն ալ վերահաս ձեռք բռն առթիւ նպաստ կը խնդրեն: Նպատակն Օսմանական Պաշտօնաւորութեան հոն, որ ան ալ գրութիւնները նաեւ գլխաւորապէս զբաղեցաւ որբերու

ապագային խնդրովը: Տ. Բ. Թեւեան առաջարկեց որ ֆրանսական բարեգործական մարմին մը՝ ինքնապատ որբերու՝ Պատրիարքական գրկած 200 ոսկիէ աւելի մէկ գումար որբերու ապագային յատկացուի. քանի որ որբանոցները զրկելէ առնինք ալ պաշտպանութեան ներքին առնուած են եւ ժողովին շնորհ տարուող պայմանաւոր, յորում որբանոցները պիտի փակուին յորդոր մը կարգաւորելով որբերուն, որ ալ են իրենց բազմակիւնրու աշխատութեամբ ապրին: Տ. Թեւեանի առաջարկութիւնն է որբերէն իր քաջանշխարին մէկ մէկ պզտիկ գումար յատկացնել իր գրաւալը լուսն: Այն որ կոչկակարութիւն կամ գերազանցութիւն պիտի ընէ՝ իր արհեստին վերաբերեալ գործիչներ և այն որ երկրագործութիւն պիտի ընէ՝ զոյգ մը եղ եւայլն ստանան: Օսմանական Պաշտօնաւորութեան պատճառաւ, այս կարեւոր առաջարկութեան մասին բոլորէիք որոշումը յետագայ նիստին ձեռնարկուի:

Յաւ ի սիրտ կ'ըմանանք թէ ծանօթ հայաւոր Տրակուէֆներուն երեց եղբայրը Տ. ԱնՏՈՆ ՏՐԱԿԱՆԻԼԷՅԻ յաւ կարճատեւ հիւանդութեան իւր մահէ կանաչուն կ'ընթացէ: 28 ին Պուրկալ գաւառի Գէորգի գիւղաքաղաքին մէջ:

Հանգուցեալը թուրքիոյ ժամանակէն ի վեր 28 տարի ստուցչի պաշտօն կը վարէր ու ընդհանուրին համակարգը կը վարէր:

Մեր վշտակցութիւնը իր ընտանիքին եւ իմաստաւոր Տ. Բէթր եւ Նիքոլա Տրակուէֆի:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Այնպիսի նախարարներուն վարձքերը:—Այնպիսի նախարարներուն մէջ ամենէն աւելի տարբերակ ստացողը՝ Դատաւոր նախարարն է որ միևնոյն ատեն յորտեքու ժողով

վին ալ նախագահէն է, և՛ ատենայտարեկան 10,000 անդլիական ոսկի, իսկ Խաչնատայի փոխարքան կառնէ 20,000 ոսկի: Խաչնատայի դատական նախարարին կը տրուի 8000. իսկ արտաքին, գաղթային պատերազմական, Հնդկաստանի և ներքին գործոց նախարարներուն 5,000 ական ոսկի: Ծովային նախարարը 4,500, լիզմատարական նախարարը 3,000 առեւտրական նախարարը 2,000, նոյնպէս Պետական խորհրդոյ նախագահը և կն. քապահ լորտը որ այժմ Սալպարին է որ իր նախարարապետ զատ րան մը չ'ստանար:

Նիւ Եօրքի մէջ առնուի պայքարում մը. —Հոկտ. 29 ին Նիւ Եօրքի մէջ կ'ըսէ վերջը կրիսուիչ փողոցին միւս զեղափառաւորացէ մը անհազին պայթում մը պատահած է հրդեհի մը հետեւեալ 150 հոգի մեծ մասամբ աղիկ կաշխատէին գեղափառաւորացիին մէջ և 200 հոգի ալ յարակից ճաշարանը գտնուած են: Թնթանք թի ձայնէն ալ աւելի ուժով տեղի ունեցած է պայթումը և նոյն ատեն օդին մէջ երեցած են գրակներու, զերաններու, աղիւսներու և ապակիի կտորտոքներու տարաք մը:

Ամբողջ տանիք մը գունդի մը ձեւով երկիւք բարձրացած է և գեղափառաւորացի շէնքին մարմարեայ ճակատը ասբողջովին ինկած է երկաթուղւոյ կայարանին վրայ և խորտակած. պայթման ուժգնութեան ձիւրը խնթեցած է, մարդ մը որ պատահանի մը ետեւ կեցած էր ապակին ծակելով պատուհանէն վար ինկած է և ուրիշ մ'ալ կեցած տեղէն 10 աստուղափ հեռուն նետուած է: Մարդոց կորուստեան թիւը առ այժմ 200 էն աւելի կը նկատուի. իսկ եղած նիւթական քաւար 375,000 ոսկի կը հաշուեն:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՒՆԵՐ (33)

(ՊԱՏԿԵՐ ՄԵ ՏԱՀՎԱԶԱՅԱՍԱՆԻ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՐԷՆ)

Զորս շրջան կը բոլորէի Գուրգէն իր գիւղական վարժապետութեան, ու խզմը մը կտրիւ աղայքնէր իր հողով ու շուքով գատախարակուած, կուտայ գիւղին: Իրենց գիւղի ժողովուրդը՝ իր վարժարանով ու վարժապետով երջանիկ, առկա ինքնաճանաչութեան վարժուած, ամեն արտաքին ոտնաձգութեանց դէմ, անընկճելի կորովով մը գիւղացիներու սեփական գեղացած. անոնք կեանք մը վերընծիւղած էր Գուրգէնի Հայրենիքէ մէջ: Քիւրդն ու թիւրք, իրենց գաղթի ներկայութեամբ ու աւերիչ գործութեամբ՝ այլ ևս չէին այն հիւսնէր, որ րոնք ամեն քայլափոխին խանդարէին գիւղական հմայիչ կեանքի այդ քանի տարուան մնդրուշխանը:

Գուրգէնի հատուցած սաներու ու սանուհիներու մէջէն, ճշմարտ մը կային որ, իրենց առաջգիւղութեանով ու ձիրքերով, կատարելագոյն Գուրգէնի բարոյական պատկերը մարմնացուցեր էին իրենց վրայ:

Սահակ Սիրաբեան, 19-20 դարուները տեսած, միջահասակ, շարժալիկ, սեւ աչքերով ու յօնքերով, հայկական գրուիչ զիմագծով նորաթիւն-իւրիտաւորը որուն նախնիք թէեւ ունեւոր ուսմանի եղեր էին, բայց 75-76-ի սոսկալի հարստ

տահարութեանց ու կողոպտումներու ատեն, իր հայրը վարդապետ Սիրաբեան իր բոլոր ունեցածէն կը զրկուի. գիւղի անկրօնացիներն չը գիմանալով զեւ ճահիլ հառակի մէջ կը մեռնի: Իր կին Մարգարիտը՝ 10-12 տարու մանուկ Սահակի հետ այրի եւ սրբ մնացած էին:

Սիրաբեանց շարժական հարստութիւնն թէեւ ունեցած, ու բան մը մնացած չէր, բայց անշարժ տնային կալուածները անդէն էին: Մարգարիտը իրենց հողեր կ'իսովի մշակել տալով, շարունակած էր չէն պահել Սիրաբեանց տան «օճախն» ու մեծցունել իր մէկ հատիկ յաճակը:

Սահակի կը, 15-16 տարին թեւակոխած, ծաղաղի հասակով, գրաւի կաղնուածքով, գեղադեմ օրիորդն էր Հայրենեանց վարդգէսին: Հայրենեանց տանը, իր ճոխութիւնով ու հայտնութիւնով, գիւղի իշխանական տուններէն էր: Ան Հայրենի վարդգէս, իր գիւղով ու վարժով բոլոր գիւղացիներուն յարկելին ու համակրելին էր: Վարդգէս հինգ մանչ ու մէկ աղջիկ ունէր. Սահակի կը: Իր հինգ կորեւ աղաներու համամատութեամբ կը սիրէր յաթնիկը: Սահակի կը թէ՛ իր գեղեցկութեամբ, թէ՛ իր ստացած նախնական կրթութեամբ պարկեշտ ու համարձակ Հայ Օրիորդի մը յատկութիւններ: Իր վրայ փայլեցնելով, իր ծնողաց ու հինգ եղբայր կատարեալ սէրը գրաւած էր: Շատ տղերք, նայն իսկ քաղդի հարուստ խոսաններէն, անոր ձեռք խնդրողներ եղած էին. բայց վարդգէս ամենուն ալ բացասական պատասխան տուած էր: Ան յաթնիկը իր գաղտնական ընթացք շարունակելով, բաւական գրեկ կորչալ սորված էր:

Փ. Վ. Գիւղի բոլոր ընտանիքներ իրենց վարժարանէն ելած ալ անմահ գոգի վրայ կը քաջանային: Երկուքն ալ իրարէն գեղարքի ու իրարու յարմար ձիրքերով ու քաղդի օճախով էին: Բարի

մամիկներ ու գլխո մայրեր այս ծովափը իրարու շատ յարմար կը դատէին:

« Բա կըսէր օր մը. սիրաբեանց գիւղից յիման իր խոսակցին, « Աստուծոյ ստեղծածներու մէջ իրարու սրապաթ(յարմար) էսպէս « ճուխ մ'էլ տեսած էիք: Ինչ աղէկ կ'ընէր որ, քեռի վարդգէսս յաթնիկը յապակուն տէր (տար):

« Ա. Աստուծ մկայ, որ բարէր (Հօրեղայր) վարդգէս եթէ « ճրագ վառէ արարած աշխարհը չօռ գոյ, յահակու պէս օրիսաց մը չի կրնար գտնալ: Վարդգի հոտած շարչիւնէն ու նեխած խոճաններէն «հազար հազար յահակու էգունդի հետ չեմ փոխեր: « յարեալ կաքառ ու գաշտերու պղտուլ յաթնիկը մոգ չէ՛ որ երթայ քաղքու խորս (հարս) եղնի ու «գաթէսի մէջ՝ մտնի արեւ ու լոյս ծակերէն չպատու հանէ՛ տեսնէ՛: կը պատասխանէր Սահակ խոսակցը Մարտին:

Դեռ հաղիւ տարի մը կը բոլորէր այդ գոյգի դպրոցէն ելնելու վրայ: Սահակ իրեն մայրիկի մէկ հատիկ միւթեղանքը, սկսած էր իրենց կենցաղի գործերը կամոց կամոց վարել: Ուսանողական կեանքի մէջ գործնականորէն բաւական ընտելացած էր ինտելիկ մը կեանքին ու կենցաղին անհրաժեշտ աշխատութեանց: Ան իր մարմնական տրտաւարք ուժով, եւ ստացած նախնական ծագութիւններով աշխատութեան ու գործունէութեան հիմնալի տեղաւոր մը դարձած էր: չիկար բան մը իրենց գիւղացիներ կեանքի մէջ, որ համարձակորէն չը կատարէր: Այնքան աշխատասեր ու քաջէտ երկրագործ մ'էր, որքան պարկեշտ հովիւ ու անվրդով որսորդ, զի նախնիքն ու միանգամայն զոգորդ մը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱԶԱԳԵՏՆԱՆ

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻՔԻՑԷ

ԹԻՒՐԿԻՍ.

Մէտարիֆի ճէպը հիւսնալուն տան վերիմէք իւզը Պաղատատա քիւրա աշխրէթլէրինէ մախսուս պիր մէթէպ եսփըլմաւը իրատէ օլմուշ տըր:

— Պէրուլթան պէրիլէն պիր թէ լէկրաֆա նազարէն, մահալը մէզ քիւրտէ խրիսթիանլար վէ իսլամ լար պէնիւնտէ դայէթ զըտտիյէթ մէվճուս օլուպ հէման հէր ազշամ պիրէր իքիշէր հէր իքի թարաֆ տան էօլտիւրիլմէքտէ տիր: Նոյ 1 տէ Պէրուլթան ումուս խրիսթի անլարը թէլէֆ իթմէկի տալէթ իտէր պիր թազըմ պէյաննամէլէր տուվարլարա եսփըլտըրըլմըշ:

— Ֆրանսըլարըն Երուսաղէմտէ բօսթահանէ աշտըզլարընտան տօ լայր ինկիլթէրա վէ Բուսիանըն աախի կէրէք Երուսաղէմտէ վէ կէրէք Եսփատա պիրէր փօստա հանէ աշտը նեյէթիւնտէ պուլըն տըզլարը Պապը Ալիյէ պիրտիր միշէր:

— Իզմիր վիլայէթիւնտէ խըրսըզ չէթէլէրի չօղալուպ ումուս քէօյ լիւլէրի բահաթսըզ էթմէքտէ ի միշէր: Պուշլար կիւնտիւզլէրի պիլէ չէթիւնմէլէրէք նէֆա իզմիր չէհրինին խսնէլէրինէ վէ էթրաֆ եսզլըզ քէօյլէրինտէքի քէօյլէրի աշիքեարէն սօյմաքտա տիրլէր: Էհալի հիւքիւմէթի միւրըմաթլէ շիքիւնթէթտէ պուլընուպ պիր չարէ թալէպ իթմիշ իսէտէ էլան զապըթա պիր չէյէ մաւֆֆաք օլմամըշտըր: (Չիւնքի օրթաք տըր):

Քէզա 30 քիշիտէն միւրէքքէպ պիր էշքեայ չէթէսի էօտէմիշ ճի վարլարընը թար ու մար էթմէք տէ վէ էհալի դօրգուսընտան խա նէլէրինտէն չըզմամաքտա իմիշէր:

— Մատրիտ (Սպանիա) Օսմանլը սէֆիրի ժէնէրալ իզլէթ Ֆուատ փաշա ալըզ ալամատըզընտան վէ քէնտիսինէ օլան հաքսըլըզ վէ զայեաթտան տօլայը Սուլթանա պիր թէլէկրաֆ վէրէրէք շիքայէթ տէ պուլընմըշ իտիր: Հալ պուքի Սուլթան փաշանըն թէլէկրաֆ վէ թահրիթաթլարը ճէվապսըզ պրազ մըշ օլտուլընտան պու տէֆա իզ զէթ Ֆուատ փաշա մէմուրիյէթի նի իէրը իլէ Բարիզէ կիթմէք իւզ իւ Եօլա չըզմըշ տըր:

Փաշա Բարիզտէ Սուլթանըն վէ թիւրք հիւքիւմէթիւնին էնվայի հաքսըլըզլարը հազգնտա ալէնէն եսզուպ նութգ տէ իթմէք նիյէ թինտէ պուլընմըշ:

Սուլթան պուլըն տուլար տուլ մազ թէլաշա տիւշէրէք, Ֆուատ փաշա Բարիզէ վասըլ օլուր օլմազ հէր նէ քի իստէր իսէ վէրիւպ սէօյլէտիլմէսինի Բարիզ էլիսի Միւնիք պէյէ էմր վէմիշ տիր:

Печат. Н. Петровъ Варна.

ԹՐԱՆՍՎԱՍԱ

— Մէշհուր ժէնէրալ Տէվէզ պիր գաշ կիւնտէն պէրուլթանտա տէյիլ իքէն կէշէլէրտէ պիրտէն պիրէ կէօրիւնէրէք Ռէնսպուրկ Քօր ճիվարընտա ինկիլթէր իլէ շիտտէթլի պիր միւրապէրէպէյէ թուլթուլմուշ տըր: Ինկիլթէր Տէվէզին օրտուսը իւզէրինէ եադ մուր կիպի կիւրլէ աթաշազ հիւ ճիւմտէ պուլընմըշլար: Վէ Չէնէրալ Տէվէզ տէ ալադընտան եարա լանմըշ տըր: Պօէրլէր մուզալմէթ իտէմէլուպ պէշ Քուրթ թօքու պիր տաղ՝ վէ իքիտէ աաթ թօֆ իլէ եիւզ տէ էսիր պըրազմըշլար: Հալ պու քի Տէվէզ եինէ քաշմըշ տըր: Պու կիւն մէյտանը հարպտա պուլը նան Պօէրլէրին մըգտարը 15,000 օլտըզընը ճէնսպի Աֆրիքաան կէլէն թէլէկրաֆլար պէյան իթ մէքտէ տիրլէր:

Թէլէկրաֆլարըն պիրտիրտիկին նազարէն րէիսի հիւքիւմէթ Մ Քրիւկէր պու կիւն Մարսիւնայա վասըլ օլաճազ տըր վէ իքի կիւն սօնկրա Բարիզտէ պուլընուպ սուրէթը իսթիգալ զայրի րէսմի օլաճազ տըր:

— Պէլֆասթ ճիվարընտա Պօէրլէր վէ ինկիլթէր պէյնիւնտէ դա յէթ գանը պիր մուհարէպէ վու գու պուլուպ Բրիւսօ վէ Ֆօքէ Պօէր ժէնէրալարը վուրուլուպ թէլէֆ օլմուշլար:

— Ինկիլիշ հիւքիւմէթի թրա նսվալ մուհարէպէ մէսարէֆինին պիր զըսմըն ալթուլ մատնէլէրի շիքէթլէրինտէն ալմազը գարար վէրմիշ տիր, մատնէ հիստէտարա ըր պիլ իթմիշ շիքայէթի հազըր լանմաքտա տըրլար:

ՁԻՆ

«Թալմա» կազէթաւ տիւվէլը էնէպիլէրին Չինտէն իթտիքլէրի թալէպաթը սուրէթը աթիլտէ կէօստէրմէքտէ տիր:

1օ Բէքին Ալման էլիսի Պասոն Քէզլէրին էօլտիւրիլմէսինտէն տօ լայը Չին խանէտանը իմրէթաթօ րի ազալարընտան պիր Բուէնսին մախսուսէն Պիւլիւնէ կիաուպ աֆվ իսթիւրհամ իթմէսի:

2օ Ըսնանը թէլէֆիք իտէն 11 Բուէնսլէրին իտամը:

3օ Պիւր խարիճիյէ նազըրընըն թա յինի

4օ Դաքու գալէլէրինի խարապլէ Դիւնէլին վէ Բէքին արաքնտա մախսապէրէնին թահթը թէլէմէնէ ալընմասը:

5օ Սիլահ վէ ճէպհանէնին Չինտէ տուլուլինին մէննի:

Դաքուտան վէրիլէն պիր մալիւ մաթա նազարէն: Ռուս ժէնէրալը կրիպիսքիւնին էմրի իւզէրինէ Պա կովիշէնսքտա պուլընան Չին մու հարիպլէր պէշէր պէշէր գազալար ընէ էլ իլէ Ամուր չալընտա ա թըլմըշլար: Պու սուլէթլէ շիմտի յէ գատար 8,000 քիշի թէլէֆ ի ալիմիշ:

— Սպանիա, Հոլանտա, Պէլճիզա վէ ճանիւմաքա հիւքիւմէթլէրին ջինտէ մուրախաւ պուլընտըմազ արզուսընտա օլտուլարը պէյան սա ըսրար իթմէլէրինտէն էթիւրիւ տիւվէլը էնսէպիյէ իլէ Չին պէյնիւնտէրի միւզաքքէրաթ թա թիլ օլընմըշ տըր:

— Բէքինտէն վէրիլէն թէլէկրաֆլար Չինին ճէնսպ էյալէթլէրինտէ ըսնանըն սուրէթը միւտ հիւշտէ պէօյիւմէքտէ օլտըզընը պիրտիրտիրլար:

— Չինիլէրի տէհէթ իշինտէ պըրաքմաք իշին Ալմանլարտա Բուալարտան կէրի գալմամաքտա Մարէշալ վալտէրգէնին ապէրլէրի Չինիլէրտէն պիր գաշը ուզուլ սուլարընտան պիրպիրլէրի նէ պապըլուպ էօյլէ էօլտիւրմէք տէ իմիշէր:

ԲՈՒՍԻԱ

Ռուսիա տա իսքեան իտուպ Բուս թէպաւը պուլընան Ալման մէքթէպլէրինտէ պուլընտան պէօյլէ տէրսլէրին րուսճա վէրիլմէսէ վէ մուալիմէրտէ Բուս օրթատօքս օլաճաքլարընը Բուսիա մէարիֆ նազարէթլինտէն էմր օլընմըշ տըր: Ալմանլար ալման լիսանընէճնէ պիր իրան կիպիսթիլմատա եսլընըզ տէօրթ տէֆա տէրս ալաճաքլար:

ՃԱՐՈՆ

Տիւնեանըն էն պէօյիւք հարպ սէֆինէսի օլմաք իւզէրէ Ճաքոնիա տէօլլէթի հիսապընա ինկիլթէրա տա եսփըլան Միքոզա նամ զըրհ լը տէնիլէ ինտիրիլմիշ տիր: Իշ պու սէֆինէնին ուզուլըզը 432 գատէմ, կէնիշիկի 72 վէ 15,150 թօնօ: Իշինտէ պուլընան թօփլար պիր տազըդատա 11 պուլուք թօ նօ ազըրլըզնտա կիւրլէլէր տլթա պիրլիլէր: Սաթթտա 18 տէնիլ միլի ալապի պիրիւ սիւրաթը օլուպ 9000 միլ Եօլա կիտէճէք գատարտա քէօ միւր իսթէյապ իտիր պիր կէօ քէօմիւրիլիկի վար իմիշ:

ԱՄԵՐԻԿԱ

Բէիսի ճուսճուր Մ Մաք քիւլի եէնիտէն ինթիսապ օլտը զընտան տօլայը Ֆիլիքիլիլէրէ ալֆ ումուսի իլան իթմէք նէյէ թինտէ իմիշ իսէտէ ֆիլիքիլիլէր պու ալֆիք գապուլ էթմէյալ մահվ օլընճալա գատար հարպը տէվամ իսէճէքլէրի պէյան իթմիշ լէր:

— Սպանիա տէօլլէթի Ովկէ անիա գըլթալընտա սահիպ օլտու զը Սիպուլմ վէ Գալաանան աաա լարը 100,000 տոլարա Ամերիկա յա սաթմըշ տըր:

ԻՆԿԻԼԻԹԻՐԱ

Ինկիլթէրանըն թահթը իտարէ րէսինտէ պուլընան վէ էհալիսի էքսէրիլէթլէ իթալիալը օլտն Մալ

Թա աաաքնտա մահթէմէլէրտէ շիմտիյէ գատար իթալիա լիսա օր գուլլանըմաքտա իքէն, ինկի լիզ տէօլլէթի շիմտիտէն սօնկրա ինկիլիլէրէ գուլլանըմաքտալընը գա լազ վէրմիշ, իթալիան լիսանընն պու սուրէթլէ Մալթատան թար տընտան աօլուր իթալիաաա պէօ յիւք հէյէճան իլէրի կէլմիշ տիր:

Բուսիա տէօլլէթի պու սէնէ զարֆնտա եսփըլմաք իւզրէ Ամ րիկա ֆապրիգալարընա պէշ եէնի զրհյը սրփարըշ իթմիշ տիր: Եէ նի եսփըլաճաք պու հարպ սէֆի նէլէրի իշին 100 միլիոն ֆրանք վէրիլէճէք:

ՏՕՔԵՈՒ ԹԱՆՄԻՁԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել յար գոյ հասարակութեան թէ՛ իւր հիւանդութեանէն ապաքինած ըլլալով՝ այսուհետեւ հիւանդ պիտի ընդու նի ուլիցայ Չար—Պօրիս Պօրաճի էֆի գեղարանին քով թիւ 37 տունը առաւօտնեքը ժամը 9—12 կէս օրէն վիճ 2—5 կը գարմանէ մաք նաւորապէս գաղիկան ախտ մի զանցքարքրքըմ ե ալլ ամեն տն ստկ հիւանդութիւններ:

5—4

ԹԻՒՋԱՐԻՑԷ

ՉՍԻԻԻԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ		
Վալոն. 51/56 լի հէք.	7.60/8.60	
Արապա 50/58 լի հէք.	7.60/11.20	
ԱՐԲԱ		
Վալոն 100 քիւ.	8.80/9.20	
Արապա 38/47 լի հէք.	5.—/6.20	
ԵՆԻԼԱՅ առապա	3.—/4.—	
ՖԱՍՈՒԼԻԱ 100 օգա	21.—/26.—	
ՉԱՎՏԱՐ	6.60/7.60	
ՏԱՐԸ	5.—/5.60	
ՄԸՄԸՐ ար. 56—57 լի.	5.—/6.—	
Կիւնտէ եադմուր սէպէպիտէն եալը նըզ 30—40 արապա կէլմէքտէ տիր. վէ վալոն 25/30.		
Վալոն մուսթէլէսի ալթուլ ֆրանքէ, արապա կիւմիւլիլ:		
Մալլար եաշ օլուրսա, ֆիլաթտան պէօյիւք ֆարգ իտիր:		

ՊԱԳԱԼԻԷ

Վարնա րիաքսընտա պազալիլէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալթուլ ֆրանգ իլէ:	Յր. Սնք.
ԳԱՎԷԷ	1.90/2.05
Շէֆէր. —(Բէլլէ) քիւ	—/61
» —(Բէսմէ) սանտըզ	32.—
Բիւրիւն. —Ճաքոն չու.	40./41
վալը	37.—
Բիւրիւն Ֆիլիպէ չուվալը	29.30
Բիւրիւն —Ինկիլ.	51/52
» րիզօն	8.20
ԿԱՉ. — Սանտըզ	1.15/1.30
Չէթիւն ԵԱՂԸ. — քիւ	—/50
Դարա իւզիւմ	

ԲԱՍՈՒԴ

Վարնա մաղազալարընտա իբլէք սաթըլարը.		
Ինկիլիլէ իբլէկի ն.	8/14	10.40
» ն.	18/24	12.20
Եէրիլ իբլէք ն.	8/14	10.—
Չիլ րամուզ հօգա		1.80
Իփիլէք ֆիլաթր տիւլալէ մէիլի կէօ րիւնիւր:		

ՍԱՐԱՅԻՑԷ

Նարոլէոն 22 ֆր. 50 սանթիմ	
Սամ, լիւրար 32.80 ֆր. ալթուլ:	
ОТВОРН. Д.ръ Н. Бакърджиевъ	